พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง *

จันทร์เพ็ญ สิงหนุต

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาพฤติกรรม ปัญหา อุปสรรคการใช้สารสนเทศ และเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศด้าน สถานภาพการมาเรียน เพศ อายุ และคณะของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการจัดทรัพยากรสารสนเทศของ สำนักหอสมุดกลางห้องสมุดคณะ และศูนย์สารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง และสามารถตอบสนองการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สารสนเทศนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญของสังคมปัจจุบันในการกำหนดแนวทาง การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทุกระดับที่สามารถกระจายและใช้สารสนเทศ ดังที่เรียกกันว่าสังคมสารสนเทศ (information society) ซึ่งแสดงถึงความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยี และยังก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ ทำให้บุคลากรได้รับการเสริมสร้างความรู้และนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตประจำวัน การทำงาน การแก้ปัญหาการตัดสินใจได้อย่างรอบคอบและในเรื่องของการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา เพราะปัจจุบันมหาวิทยาลัยสนับสนุนส่งเสริมและแนะแนวทางให้นักศึกษาได้ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ซึ่งสารสนเทศที่มีไว้ให้ศึกษา ค้นคว้ามีรูปแบบแตกต่างกันไปตามพฤติกรรมการใช้ เช่น สิ่งพิมพ์ วัสดุย่อส่วน โสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ฐานข้อมูลสำเร็จรูป หรือข้อมูลที่ได้มีการพัฒนาขึ้นเอง ทั้งนี้ จะต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยประกอบอื่นด้วย เช่น ทรัพยากรสารสนเทศที่มีความพร้อม อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบใน การให้ความรู้ และตัวของนักศึกษาเอง ฯลฯ การตอบสนองการใช้สารสนเทศตามหลักสูตรการเรียนการสอน ด้านการศึกษา วิจัยของนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของสถาบัน ตลอดจนบุคคลทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ เพราะถ้าไม่รู้ไม่เข้าใจรูปแบบของสารสนเทศ วิธีการแสวงหาสารสนเทศและแหล่ง

---

* วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2547

สารสนเทศต่างๆ เช่น ห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศหรือสื่อต่างๆ ก็ไม่สามารถจัดสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นในการจัดทรัพยากรสารสนเทศให้เหมาะสมกับการใช้ของผู้ใช้จะต้องคำนึงถึงตัวผู้ใช้ว่ามีพฤติกรรมการใช้อย่างไร แหล่งสารสนเทศที่ยอมรับในสถาบันก็คือห้องสมุด ซึ่งนับเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญของมหาวิทยาลัย และถือว่าเป็นกลไกที่จำเป็นอย่างยิ่งเพราะมีหน้าที่ให้การสนับสนุนภารกิจของมหาวิทยาลัยในการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอนสาขาวิชาต่างๆ ที่หลากหลายมากขึ้น หน้าที่โดยตรงของห้องสมุดนอกจากจะเป็นศูนย์กลางในการศึกษารวบรวมสรรพวิทยาการต่างๆ และเป็นแหล่งจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่เป็นจำนวนมากมายมหาศาลในรูปแบบต่างๆ แล้วยังเป็นหัวใจสำคัญด้านการทำงานของสถาบันอีกด้วย ดังนั้นห้องสมุดจึงต้องพัฒนาการทำงานทุกด้านโดยการจัดเก็บข้อมูลให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และไม่เกิดความล่าช้าในการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และอำนวยความสะดวกต่อการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าการวิจัยให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและสอดคล้องกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ปรับเปลี่ยนมาใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติ ปัจจุบันห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่างก็มุ่งพัฒนาเข้าสู่การดำเนินการประกันคุณภาพห้องสมุดให้เป็นไปตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ และยังเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการสารสนเทศด้านความสะดวก รวดเร็ว และตรงตามความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้เกิดมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้นในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาโทของมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 จากจำนวน 4,075 คน จำแนกเป็น คณะนิติศาสตร์588 คน คณะบริหารธุรกิจ 926 คน คณะมนุษยศาสตร์ 340 คน คณะศึกษาศาสตร์ 1,244 คน คณะวิทยาศาสตร์ 250 คน คณะรัฐศาสตร์ 487 คน และคณะเศรษฐศาสตร์ 240 คน ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วยตัวแปรอิสระคือ เพศ อายุ สถานภาพการมาเรียนและคณะที่ศึกษา ส่วนตัวแปรตาม คือ ประเภทของสารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้วิจัยโดยการสำรวจจำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโทที่ลงทะเบียนเรียนภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก และสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 5 ส่วน เมื่อได้รับการแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้วนำไปทำการทดสอบกับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 30 คนได้ระดับความเชื่อมั่นที่ .942 หลังจากได้นำแบบสอบถามมาปรับให้

ครอบคลุมเนื้อหาในแต่ละด้านมากยิ่งขึ้นจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน การสำรวจจากแบบสอบถามของนักศึกษาระดับปริญญาโททั้ง 7 คณะ มีจำนวน 340 ชุด ที่สมบูรณ์ครบถ้วนคิดเป็นร้อยละ 94.45 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์คำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences - SPSS for Windows) แบ่งเป็นสถิติพื้นฐานคือการหา ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (x) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานคือ ค่า t-test และ F-test

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาได้ดังนี้

1.ทราบถึงพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.ทราบถึงความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการมาเรียนและคณะที่ศึกษา

3.ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง

4.เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการจัดทรัพยากรสารสนเทศของสำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ เพื่อสนองตอบการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแต่ละคณะให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพมากที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัย วิเคราะห์สภาพทั่วไป สภาพการใช้สารสนเทศ พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 36 ปี ขึ้นไป และมีสถานภาพการมาเรียนและทำงานควบคู่กันไป เป็นนักศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์มากที่สุด มีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนรองลงมามีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อ การทำรายงาน เพิ่มพูนความรู้ ทราบข่าวสารทันสมัย การทำวิจัย และเพื่อเตรียมทำวิทยานิพนธ์ ด้านความถี่ของการใช้สารสนเทศพบว่า มีการใช้สารสนเทศ 2–4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ส่วนด้านภาษาของสารสนเทศที่ต้องการใช้มากที่สุดคือภาษาไทย ประเภทของสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาใช้วัสดุตีพิมพ์ระดับมาก คือ หนังสือตำรา/วิชาการ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารวิชาการ หนังสือพิมพ์ เครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ จะใช้ในระดับปานกลาง

คือ การใช้บัตรรายการ บรรณานุกรม ดรรชนีวารสาร บทคัดย่อ/สาระสังเขปและอินเทอร์เน็ต (internet)ส่วนแหล่งสารสนเทศที่มีการใช้ในระดับมากคือที่ สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ สำหรับแหล่งที่มีการใช้ในระดับน้อยคือศูนย์สารสนเทศ (ISC) และบัณฑิตวิทยาลัย ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เฉลี่ยมากที่สุดคือมี ทรัพยากรน้อยเกินไป รองลงมา คือ ไม่มีทรัพยากรสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการใช้สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ และไม่พบตัวเล่มบนชั้น ส่วนแหล่งสารสนเทศภายนอกคือ แหล่งสารสนเทศอยู่ไกล ไม่สะดวก เพศของนักศึกษาในด้านการใช้แหล่งสารสนเทศมีผลให้เกิดความแตกต่างของพฤติกรรมการใช้สารสนเทศ คือ ที่ศูนย์สารสนเทศ (ISC) หนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ และวิทยุโดยเฉพาะนักศึกษาหญิงใช้แหล่งสารสนเทศที่เป็นหนังสือพิมพ์ รายการโทรทัศน์ และวิทยุ มากกว่านักศึกษาชาย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า นักศึกษาหญิงส่วนใหญ่สนใจที่จะดูรายการโทรทัศน์ และฟังวิทยุมากกว่านักศึกษาชาย อายุของนักศึกษามีผลให้เกิดความแตกต่างในพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในหลายๆด้าน เช่น การกำหนดวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ ในประเด็นเพื่อเตรียมทำวิทยานิพนธ์ประเภทฐานข้อมูล การเลือกใช้เครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ ประเภทฐานข้อมูลต่างๆ และนิยมใช้แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงคือที่สำนักหอสมุดกลาง ห้องสมุดคณะ และศูนย์สารสนเทศ (ISC) พบว่านักศึกษาในกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่ายังไม่มีอาชีพ จะมีเวลามากกว่าจึงมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศในด้านต่าง ๆ มากกว่านักศึกษาที่มีอายุมาก (36 ปี ขึ้นไป) ที่เป็นเช่นนี้น่าจะมาจากเหตุผล 2 ประการ คือ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่มีอายุมากบางส่วนมักจะไม่คุ้นเคยกับการใช้สารสนเทศที่มีความทันสมัยเหมือนนักศึกษาที่เพิ่งจบระดับปริญญาตรีมาใหม่ๆ ที่มีการใช้สารสนเทศและมีความพร้อมในการสืบค้น จากแหล่งต่าง ๆ อีกประการหนึ่งเป็นเพราะว่านักศึกษาที่มีอายุมาก มักจะมีอาชีพการงานประจำจึงมีข้อจำกัดแน่นอน ทำให้มีเวลามาใช้บริการสารสนเทศต่างๆ น้อยกว่านักศึกษาที่มีอายุน้อยๆ สถานภาพการมาเรียนของนักศึกษามีผลทำให้พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาเกิดความแตกต่างหลายๆ ด้าน เช่น ประเภทวัสดุไม่ตีพิมพ์/โสตทัศนวัสดุ ด้านการใช้เครื่องมือค้นหาสารสนเทศ คือบัตรรายการ บรรณานุกรม ดรรชนีวารสาร ฐานข้อมูล OPAC ภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฐานข้อมูล OPAC ของมหาวิทยาลัยอื่น ฐานข้อมูลดิจิตอล ฐานข้อมูลดรรชนีวารสารภาษาไทย ฐานข้อมูลไมโครฟิล์มหนังสือพิมพ์ และฐานข้อมูล Journal link ด้านการใช้แหล่งสารสนเทศภายในคือที่สำนักหอสมุดกลาง ศูนย์สารสนเทศ (ISC) และบรรณารักษ์ ส่วนแหล่งสารสนเทศภายนอกคือ สำนักหอสมุด/ศูนย์สารสนเทศ/ศูนย์เอกสาร บรรณสาร อินเทอร์เน็ต (internet) รายการโทรทัศน์และวิทยุ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานภาพการมาเรียนของนักศึกษาเป็นผลให้เวลาของ

นักศึกษาแตกต่างกัน จึงมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศแตกต่างกันได้ โดยพบว่านักศึกษาที่มาเรียนเพียงอย่างเดียวจะมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศที่มีความแตกต่างกันมากกว่านักศึกษา ที่เรียนและทำงานด้วย ยกเว้นพฤติกรรมการใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเภทรายการโทรทัศน์และวิทยุที่นักศึกษาที่เรียนและทำงานควบคู่กันมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่เรียนเพียงอย่างเดียว แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มาเรียนเพียงอย่างเดียวจะมีเวลาในการใช้สารสนเทศมาก จึงนิยมใช้สารสนเทศที่มีแหล่งประจำ เช่น สำนักหอสมุดกลาง ศูนย์สารสนเทศ (ISC) และบรรณารักษ์ เป็นต้น แต่นักศึกษาที่เรียนและทำงานด้วยมีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศที่เป็นสื่อสารมวลชนมากกว่า คือ โทรทัศน์ และวิทยุ

คณะที่ศึกษาของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาในเกือบทุกๆ ด้าน ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ คือ การทำรายงาน การทำวิจัยเพื่อเตรียมทำวิทยานิพนธ์ และเพื่อเพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งด้านความถี่ในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาด้วย และยังมีความแตกต่างกันในประเภทของสารสนเทศ คือ วัสดุไม่ตีพิมพ์/โสตทัศนวัสดุ และฐานข้อมูล ส่วนพฤติกรรมการใช้เครื่องมือที่ใช้ค้นหาสารสนเทศ แหล่งข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงและแหล่งข้อมูลภายนอกมหาวิทยาลัยรามคำแหงมีความแตกต่างเกือบทุกรายการ แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความแตกต่างกันตามคณะที่ศึกษาทุกด้านและเกือบทุกรายการทั้งนี้เป็นเพราะว่าในแต่ละคณะนักศึกษาจะมีความต้องการสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมากจะเห็นได้ว่านักศึกษาคณะรัฐศาสตร์มีพฤติกรรม การใช้สารสนเทศมากกว่าคณะอื่นๆ ในหลายรายการ

การปรับใช้กับผลการวิจัย

จากข้อมูลของการวิจัย มหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถทราบได้ว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศเพื่อประกอบการเรียนและจะค้นหาสารสนเทศจากแหล่งที่ตนมีความเกี่ยวข้องโดยเข้าถึงได้ง่ายมากที่สุด เพราะความถี่ในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาจะมีมากและแตกต่างกันส่วนใหญ่มักแบ่งเวลาค้นคว้าจากแหล่งภายในมหาวิทยาลัยโดยเฉลี่ยสัปดาห์ละครั้งจะเห็นได้ว่านักศึกษาฯ ที่มีสถานภาพการทำงานและเรียนด้วยยังมีการเข้าใช้ไม่มากนักเนื่องจากมาเรียนสัปดาห์ละไม่กี่วัน สำหรับภาษาไทยเป็นที่นิยมมากเพราะเข้าใจได้ง่ายจึงค้นหาข้อมูลได้รวดเร็วกว่าภาษาอื่น ส่วนอายุของสารสนเทศจะต้องเป็นสารสนเทศที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี ประสบการณ์ในการใช้ห้องสมุดก็นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สำรวจมาจะมีประสบการณ์การใช้ห้องสมุด

ระหว่าง 1-5 ปี พฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาฯ จะมุ่งไปที่ประเภทวัสดุตีพิมพ์ เช่น หนังสือตำรา/วิชาการ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารวิชาการ และหนังสือพิมพ์ เพราะนอกจากการเรียนในชั้นเรียนแล้วนักศึกษาสามารถอ่านตำราประกอบคำบรรยายเพิ่มเติมได้ง่าย ด้านเครื่องมือจะใช้บัตรรายการ บรรณานุกรม ดรรชนีวารสาร บทคัดย่อ/สาระสังเขป และอินเทอร์เน็ต (internet) แต่จะเห็นได้ว่านักศึกษายังคงความนิยมที่จะใช้วิธีค้นคว้าแบบเดิมๆ ยังไม่นิยมใช้การสืบค้นด้วยเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านแหล่งภายในมหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดกลางและห้องสมุดคณะจะเป็นที่นิยมมาก เพราะที่ศูนย์สารสนเทศ (ISC) ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการสืบค้นข้อมูลและนักศึกษายังไม่ค่อยรู้จัก เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สารสนเทศของนักศึกษาจะเห็นว่าเพศมีผลแตกต่างกันเล็กน้อยเรื่องการใช้สารสนเทศคือ นักศึกษาหญิงจะสนใจดูรายการโทรทัศน์และฟังวิทยุมากกว่านักศึกษาชายด้านอายุกลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าซึ่งยังไม่มีอาชีพและมีสภาพการมาเรียน มีเวลามากจึงมีเวลาในการเข้าสืบค้น ข้อมูลมากกว่า ส่วนคณะที่ศึกษาจะเห็นว่าคณะรัฐศาสตร์มีการใช้สารสนเทศมากกว่าคณะอื่นๆ ดังนั้นข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเป็นประโยชน์ในการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศเพื่อตอบสนองการใช้ของนักศึกษา อาจารย์ บุคลากรของสถาบันตลอดจนผู้สนใจทั่วไปได้

จากผลการวิจัยเสนอแนะว่า

1. ด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้สารสนเทศระดับมากประเภทหนังสือตำรา/วิชาการ สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสารวิชาการและหนังสือพิมพ์ ดังนั้นหน่วยงานที่ให้บริการสารสนเทศควรจัดหาสารสนเทศ ที่มีลักษณะเป็นสิ่งตีพิมพ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาที่มีความต้องการใช้มากกว่าสารสนเทศประเภทอื่นๆ นอกจากนั้นสารสนเทศที่จัดให้มีไว้ในสำนักหอสมุดกลาง หรือห้องสมุดคณะ หรือหน่วยงานที่ให้บริการอื่นควรมีความทันสมัย มีอายุไม่มากเกินไป ควรมีหนังสือตำราทางวิชาการ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี ส่วนที่เกินควรจะจัดแยกไว้สำหรับผู้ที่มีความต้องการใช้ต่อไป

2. ด้านการให้บริการสืบค้นสารสนเทศ นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ จากระบบฐานข้อมูลอยู่ระดับน้อยแสดงว่านักศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจการใช้ระบบสืบค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ หากพบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไม่ใช้เครื่องมือสืบค้นประเภทนี้เพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือสืบค้น บรรณารักษ์ควรจัดให้มีการอบรมชี้แจงการใช้เครื่องมือในการสืบค้นดังกล่าว หรือระบบฐานข้อมูลแก่นักศึกษาโดยอาจจะจัดชี้แจงประจำวันเป็นรอบๆ เพื่ออบรมวิธีการใช้เครื่องมือ สืบค้นสารสนเทศ โดยเฉพาะที่เป็นระบบฐานข้อมูลต่างๆ ที่

นักศึกษายังมีการใช้น้อย เนื่องจากอาจจะ ยังมีความรู้เกี่ยวกับการใช้ระบบฐานข้อมูลแบบต่างๆ ในการค้นคว้าไม่มาก ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรของสำนักหอสมุดกลางได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

3. ด้านจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ นักศึกษาชี้ให้เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคของแหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหงที่สำคัญที่สุดคือ มีทรัพยากรสารสนเทศน้อยเกินไป ไม่มีทรัพยากรสารสนเทศในเรื่องที่ต้องการใช้ สารสนเทศไม่ตรงตามความต้องการ และไม่พบตัวเล่มบนชั้น จากปัญหาดังกล่าวมีความเกี่ยวพันกับจำนวนทรัพยากรสารสนเทศที่มีอยู่ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา ดังนั้นควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่ทันสมัยเข้ามาไว้ให้บริการโดยเพิ่มจำนวนของสารสนเทศให้มีสัดส่วนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา และลดจำนวนหนังสือที่ล้าสมัยหรือเก่ามากลง ปัญหาจำนวนทรัพยากรสารสนเทศไม่เพียงพอเป็นปัญหากับทุกสถาบันหรือทุกแหล่งสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาเครือข่ายของแหล่งสารสนเทศ โดยการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันหรือแหล่งสารสนเทศอื่นในการยืมสารสนเทศให้เกิดความสะดวกมากขึ้นกล่าวคือนักศึกษาที่ต้องการสารสนเทศ แต่แหล่งสารสนเทศภายในมหาวิทยาลัยไม่มี อาจสืบค้นจากอินเทอร์เน็ต (internet) ว่าแหล่งสารสนเทศภายนอกมหาวิทยาลัยที่ใดมีสารสนเทศที่นักศึกษาต้องการ เมื่อพบว่ามีอยู่ที่ใดบรรณารักษ์ควรออกหนังสือรับรองให้เพื่อนำไปเป็นหลักฐานในการขอยืมสารสนเทศนั้น ๆ จากแหล่งที่ค้นพบ และหากบรรณารักษ์สามารถติดต่อกับแหล่งสารสนเทศทั้งทางโทรศัพท์ หรือ อีเมล์ ได้ล่วงหน้า จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาได้อย่างมาก

4. ด้านแหล่งสารสนเทศ นักศึกษามักใช้บริการสารสนเทศจากสำนักหอสมุดกลาง และห้องสมุดคณะเป็นส่วนใหญ่ ส่วนการใช้บริการจากศูนย์สารสนเทศ (ISC) และบัณฑิตวิทยาลัยอยู่ในระดับน้อย แสดงว่านักศึกษายังไม่ทราบว่าสามารถติดต่อหาข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศทั้งสองนี้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษาได้ทราบถึงแหล่งให้บริการสารสนเทศอื่นๆ ที่นอกเหนือจากสำนักหอสมุดกลาง และห้องสมุดคณะ ว่ามีที่ใดบ้างที่นักศึกษาสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้

บรรณานุกรม

กิ่งทอง ศิริมงคล. (2531). **พฤติกรรมการค้นหาและการใช้ข้อสนเทศในการเขียนวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครรชิต มาลัยวงศ์. (2541). **ทิศทางของสารสนเทศศึกษาของไทย. ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการวิจัยและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทศวรรษ.** กรุงเทพฯ: สภาวิจัยแห่งชาติ.

พิชชุดา ศรีอนันต์. (2541). **การใช้สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าและการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

พิมลพรรณ เรพเพอร์ และคณะ. (2539). **การใช้ห้องสมุด Using the library LB 103.** กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (2544). **คู่มือการสมัครเพื่อคัดเลือกเข้าศึกษาต่อชั้นปริญญาโท มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2544**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____. (2544). **คู่มือนักศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2544.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วัชรชัย พลวิฑูรย์. (2540). **การศึกษาความต้องการใช้ระบบสารสนเทศทางการบริหารเพื่อการพัฒนาองค์การ: ศึกษาเฉพาะกรณี มหาวิทยาลัยรามคำแหง.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

Chen, Ching-Chin, & Peter Hernon. (1982). **Information seeking: Assessing and anticipating user needs.** New York: Neal-Schuman.

Liu, Mengxiong, & Bemice Redfern. (1997). Information-seeking behavior of multicultural students: A case study at San Jose State University. **College & Research Libraries, 58**, 348-354.

Menzel, H. (1966). Information needs and uses in science and technology. In **Annual review of information science and technology (Vol.2).** New York: Columbia University.

Subrahmanyam, T. (1983). A study of information seeking behavior of doctorial candidates in social sciences. **Herald of Library Science, 22**, 202-204.

Turner, Marsha Kay. (1992). A study regarding information-seeking behavior, evaluation of information including perceptions of information attributes, and associated correlates pertaining to information usage. **Dissertation Abstracts International, 53**, 652-A.

โรงสีข้าวสวนดุสิต